

**Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка**

Кафедра загальної та регіональної географії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор _____ Ю.О. Лянной

«_____» _____ 2019 р.

ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ

014 Середня освіта (Географія)

Розробники:

1. Корнус О.Г., к.г.н., доцент, завідувач кафедри загальної та регіональної географії
2. Корнус А.О., к.г.н., доцент кафедри загальної та регіональної географії
3. Сюткін С.І., к.г.н., доцент кафедри загальної та регіональної географії
4. Данильченко О.С., к.г.н., ст. викладач кафедри загальної та регіональної географії

Програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри загальної та регіональної географії

Протокол № 1 від 29 серпня 2019 року

Завідувач кафедри

Корнус О.Г., к.г.н., доцент _____

1. Мета підвищення кваліфікації

удосконалення професійної підготовки шляхом поглиблення й розширення професійних знань, умінь і навичок з географії та методики навчання географії, професійних компетентностей, набуття науково-педагогічного досвіду у межах спеціальності.

2. Результати підвищення кваліфікації

1. Написання наукової статті.
2. Вихідне тестування.
3. Розробка та презентація краєзнавчо-туристичного маршруту.
4. Розробка методичних вказівок до проведення різних форм краєзнавчо-туристичної роботи.
5. Створення online-контенту на основі теоретичного матеріалу (розробка нотаток до уроків, мультимедійних презентацій).

3. Програма підвищення кваліфікації

Розділ 1. КАРТОГРАФІЯ З ОСНОВАМИ ТОПОГРАФІЇ (1 кредит)

Тема 1.1. Топографічна карта. Топографічна карта та її властивості. Географічний зміст топографічних карт. Орієнтування на місцевості. (2 год.)

Тема 1.2. Топографічні зйомки місцевості. Класифікація і види зйомок. Створення робочої основи зйомки. Планові зйомки. Висотні зйомки. Планово-висотні зйомки. Дистанційні зйомки. (4 год.)

Тема 1.3. Математична основа дрібномасштабних карт. Картографічні проєкції, їх класифікація. Картографічна генералізація. Способи зображення на дрібномасштабних картах (4 год.)

Розділ 2. ГЕОГРАФІЯ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ (1 кредит)

Тема 2.1. Фізико-географічна характеристика Сумської області. Географічне положення. Політико-адміністративний устрій. Фізико-, політико-, транспортно-еколого-географічне положення. Природні умови та ресурси. Геологічна будова, рельєф та корисні копалини. Кліматичні умови. Внутрішні води. Найбільші річки та озера. Ґрунтово-рослинний покрив. Тваринний світ. Ландшафтна структура і фізико-географічне районування. (6 год.)

Тема 2.2. Економіко-географічна характеристика Сумської області. Економіко-географічне положення регіону. Населення та розселення. Трудові ресурси та ринок праці. Виробнича та соціальна сфера області. Географія транспорту та зв'язку. Екологічна ситуація. Природно-заповідний фонд області. (4 год.)

Розділ 3. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ (1 кредит)

Тема 3.1. Теоретичні засади методики використання сучасних технологій навчання географії. Поняття про технології навчання. Основні методологічні вимоги до педагогічної технології. Специфіка навчальних технологій. Класифікація сучасних педагогічних технологій. (4 год.)

Тема 3.2. Методичні особливості використання сучасних технологій навчання географії. Технологія проблемного навчання. Інтерактивні технології. Ігрові технології. Групові технології. Технологія модульного навчання географії. Технологія комп'ютеризованого навчання географії. (6 год.)

Розділ 4. ОРГАНІЗАЦІЯ КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНОЇ РОБОТИ В ШКОЛІ (1 кредит)

Тема 4.1. Краєзнавчо-туристична робота. Суть, значення та функції краєзнавчо-туристичної роботи. Основні завдання краєзнавчо-туристичної роботи. Місце краєзнавчо-туристичної роботи в системі шкільної освіти. Педагогічні аспекти туристсько-краєзнавчої діяльності в закладах загальної середньої освіти та закладах позашкільної освіти. (4 год.)

Тема 4.2. Організація та методика проведення краєзнавчо-туристичної роботи в школі. Методи дослідження під час краєзнавчо-туристичної діяльності. Джерела краєзнавчо-туристичної роботи. Дослідницька робота під час екскурсій та походів. Стаціонарні форми краєзнавчої роботи. Краєзнавчий гурток у школі. Шкільний краєзнавчий музей. Методичні особливості організації туристичних походів. (6 год.)

Розділ 5. РЕГІОНИ ТА КРАЇНИ СВІТУ (1 кредит)

Тема 5.1. Політична карта світу. Етапи формування політичної карти світу. Формацийний та цивілізаційний підходи. Форми державного устрою. Динаміка політичної карти на сучасному етапі розвитку (2 год.)

Тема 5.2. Країни Європи. Регіональний огляд країн Європи. Групова характеристика країн Західної Європи. Групова характеристика країн Центральної і Південно-Східної Європи. Галузева і територіальна структура господарства країн Балтії. Галузева і територіальна структура господарства Росії. (2 год.)

Тема 5.3. Країни Африки. Африка – як найбільш розвинутий регіон світу. Шляхи подолання колоніальної структури господарства. Регіональний огляд країн Африки. Галузева та територіальна характеристика господарства країн Африки. (2 год.)

Тема 5.4. Країни Америки. Регіональний огляд країн Америки. Галузева та територіальна характеристика господарства країн Америки. (2 год.)

Тема 5.5. Країни Австралії та Океанії. Загальний огляд і субрегіональний поділ Австралії та Океанії. Австралійський Союз. Комплексна країнознавча характеристика Нової Зеландії. Групові характеристики країн Меланезії, Мікронезії, Полінезії. (2 год.)

Пропонується участь:

1. Всеукраїнська наукова конференція «Сумські географічні читання» (жовтень, щорічно).

2. Дальня комплексна географічна навчальна практика по Карпатсько-Подільському маршруту (червень, виїзд на 12 днів, щорічно).

4. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Артамонов Б. Б., Штангрет В. П. Топографія з основами картографії: Навчальний посібник. Львів: Новий Світ, 2006. 248 с.
2. Божок А. П. Картографія: підручник / А. П. Божок, А. М. Молочко, В. І. Остроух; під ред. А. П. Божок. К: Вид.-полігр. центр "Київський університет", 2008. 271 с.
3. Геоморфологічна будова Сумської області / А. О. Корнус, В. В. Чайка. Суми: Сум-ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2006. 34 с.
4. Картографія з основами топографії. Частина І. Топографія: Навчальний посібник для студентів географічних спеціальностей педагогічних університетів / Укл.: Г. С. Хаєцький, Л. І. Стефанков. Вінниця, ВДПУ, 2014. 132 с.
5. Корнєєв В. П. Технологія у навчанні географії. Харків: Основа, 2004. 112 с.
6. Корнус А. О. Сільське господарство Сумської області (економіко-географічне дослідження) : монографія. Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 100 с.
7. Корнус А. О., Корнус О. Г., Сюткін С. І., Данильченко О. С. Навчальна практика з географічних дисциплін : навч.-метод. посіб. / за ред. А. О. Корнуса. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. 96 с.
8. Корнус А. О. Географія Сумської області: природа, населення, господарство / А. О. Корнус, І. В. Удовиченко, Г. Г. Леонтєва, В. В. Удовиченко, О. Г. Корнус. Суми: ФОП Наталуха А.С., 2010. 184 с.
9. Корнус А. О., Корнус О. Г. Промисловість Сумської області (економіко-географічне дослідження) : монографія. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 136 с.
10. Костриця М. Ю., Обозний В. В. Шкільна краєзнавчо-туристична робота: навч. посібник. К. : Вища школа, 1995. 223 с.
11. Криловець М. Г. Фахова та методична підготовка майбутніх учителів географії: теорія і практика [монографія]. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2007. 301 с.
12. Ляшенко Д. О. Картографія з основами топографії: Навч. посібник для вищих навчальних закладів. К. : Наук. думка, 2008. 184 с.
13. Мороз О. І. Топографія Навчальний посібник. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2016. 220 с.
14. Перспективні педагогічні технології в шкільній освіті: Навчальний посібник / За заг. ред. С.П. Бондар. Рівне, РВЦ "Тетіс" Міжнародного університету "РЕГІ", 2003. 200 с.
15. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. К.: Видавництво А.С.К., 2003. 192 с.
16. Шевченко Р. Ю. Картографія: Електронний підручник. К.: ЦНМВ «Кий», 2015. 230 с.

17. Яценко Б. П., Бабарицька В. К. Країнознавство: основи теорії. К.: Либідь, 2009.

Додаткові:

1. Костриця М. Ю. Туристсько-краєзнавча робота в школі. К., Радянська школа, 1985.
2. Лозинський В. В., Андрейчук Ю.М. Картографо-топографічний словник-довідник: навч. посіб.; за науковою редакцією професора І. П. Ковальчука. Київ ; Львів : НУБІП Україна ; ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. 256 с.
3. Маруняк Є.О. Методичні підходи до економіко-географічного дослідження процесів глобалізації в контексті стратегії регіонального розвитку України // Український географічний журнал, 2004. № 1. С. 28-33.
4. Самойленко В.М., Топузов О.М., Вішнікіна Л.П., Діброва І.О. Викладання дидактики географії : Навчальний посібник. К.: ДП "Прінт Сервіс", 2016. 240 с.
http://www.geo.univ.kiev.ua/images/doc_file/navch_lit/Samoylenko_Tupuzov.pdf
5. Самойленко В.М., Топузов О.М., Вішнікіна Л.П., Діброва І.О. Дидактика географії : монографія (електронна версія). К.: Ніка-Центр, 2013. CD (40 Мб). 570 с.
http://www.geo.univ.kiev.ua/images/doc_file/navch_lit/Samojlenko_dydaktyka.pdf
6. Сумська область: Географічний атлас: Моя мала Батьківщина // Гол. ред. кол. І.В. Удовиченко. К: Вид-во „Мапа”, 2006. 20 с.
7. Сучасні технології навчання географії в школі: Навч.–метод. посіб. / За ред. С.Г. Коперніка. К. : Стафед–2, 2000. 320 с.
8. Сюткін С.І. Регіональна економічна і соціальна географія : робочий зошит для самостійної роботи студентів. Частина 1. Європа та Азія / С.І. Сюткін. Суми: ФОП Цьома С.П., 2017. – 48 с.
9. Сюткін С.І. Регіональна економічна і соціальна географія : робочий зошит для самостійної роботи студентів. Частина 2. Африка, Америка та Австралія з Океанією. Суми: ФОП Цьома С.П., 2018. 40 с.
10. Топузов О. М., Самойленко В. М., Вішнікіна Л. П. Загальна методика навчання географії: Підручник [з грифом МОНМС України]. К.: ДНВП «Картографія», 2012. 512 с.